

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.001.07.2018

P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smętowie Granicznym z siedzibą w Kościelnej Jani, Kościelna Jania 37, 83-320 Smętowo Graniczne (dalej: „GOPS”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariola Wolnik, Kierownik GOPS (dowód: akta kontroli str. 2, 13-14, 19-20)
Podstawa prawna kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Krzysztof Holli, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/20/2018 z 24 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykorzystania w 2017 r. przez GOPS środków dotacji z budżetu państwa w części 85/22 – województwo pomorskie, pod względem legalności, rzetelności i gospodarności, otrzymanych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej, obejmujących:

- przyznawanie i wypłatę świadczeń wychowawczych w ramach Programu „Rodzina 500 plus”² (dotacja w rozdziale klasyfikacji budżetowej 85501 – Świadczenie wychowawcze);
- przyznawanie i wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego³ oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych (część dotacji w rozdziale 85502 – Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego).

Ocenie podlegało w szczególności wykorzystanie i rozliczenie wymienionych dotacji, w tym sporządzenie wybranych sprawozdań.

Podstawą sformułowania oceny ogólnej w powyższym zakresie były w szczególności następujące działania kontrolne:

- analiza prawidłowości szacowania kwot niezbędnych do wypłaty świadczeń;
- badanie wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji, w tym analiza efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków;
- szczegółowa kontrola wybranej próby postępowań w sprawie ustalenia prawa do świadczeń oraz czynności podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych;
- analiza prawidłowości sporządzenia i terminowości przekazania wybranych sprawozdań budżetowych i z realizacji zadań.

Szerszy opis działań kontrolnych przedstawiono w części V. Wyniki kontroli.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

² Zadania realizowane na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, ze zm.), dalej: „ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci”.

³ Zadania realizowane na podstawie ustawy z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 489, ze zm.), dalej: „ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów”.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

W 2017 r. zadania, polegające na: przyznaniu i wypłacie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych, przyznaniu i wypłacie świadczenia wychowawczego, realizował w Gminie Smętowo Graniczne (dalej: „Gmina”) GOPS, zgodnie ze statutem⁴, będący samorządową jednostką budżetową Gminy.

Na realizację zadań w zakresie świadczenia wychowawczego i jego obsługę GOPS otrzymał w 2017 r. dotację w kwocie 3.560,2 tys. zł, a na realizację zadań w zakresie świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego – w kwocie 2.260,6 tys. zł. Z przyznanych Gminie środków na te zadania, GOPS wykorzystał odpowiednio 3.554,4 tys. zł i 2.203,6 tys. zł, co stanowiło 99,8% i 97,5% przyznanych Gminie środków. Z przyznanych Gminie środków w rozdziale 85502 GOPS wykorzystał na świadczenia z funduszu alimentacyjnego i ich obsługę 197,9 tys. zł.

IV. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

GOPS zapewnił prawidłową realizację w 2017 r.⁵ zadań z zakresu: Programu „Rodzina 500 plus” świadczeń z funduszu alimentacyjnego i działań wobec dłużników alimentacyjnych⁶.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

GOPS zrealizował w pełni ww. zadania, m.in. podejmował bez zbędnej zwłoki działania wobec dłużników alimentacyjnych, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, terminowo przekazał do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku (dalej: „PUW”) kwartalne sprawozdania z realizacji zadań dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz, poza jednym przypadkiem, sprawozdania miesięczne z realizacji zadań dotyczących świadczeń wychowawczych. Prawidłowo również sporządził sprawozdanie budżetowe Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za IV kwartał 2017 r. oraz terminowo przekazywał Wójtowi Gminy te sprawozdania budżetowe za kolejne kwartały 2017 r.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- ujęcia w ewidencji księgowej wydatku w kwocie 0,8 tys. zł za usługi pocztowe w § 4210 „Zakup materiałów i wyposażenia” zamiast w § 4300 „Zakup usług pozostałych”;
- ustalenia wielkości kosztów obsługi świadczeń wychowawczych w wysokości 1,5% kwoty dotacji wykorzystanej, zamiast 1,5% kwoty dotacji otrzymanej;
- nieterminowego przekazania Wojewodzie Pomorskiemu sprawozdania rzeczowo-finansowego z realizacji zadań z zakresu świadczeń wychowawczych za miesiąc listopad 2017 r.

⁴ Statut GOPS wprowadzono chwałą Nr X/80/2011 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 28 grudnia 2011 r., zmieniony uchwałami Rady Gminy Nr. XXXIV/267/2014 z dnia 28 maja 2014 r., X/59/2015 z dnia 22 lipca 2015 r., XVI/106/2016 z dnia 23 marca 2016 r., XXX/203/2017 z 27 września 2017 r.

⁵ Analizą objęto również działania wcześniejsze i późniejsze dotyczące ustawy budżetowej na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.). W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2014-2016, okres kontroli objął również te lata.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli, w kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, negatywna lub opisowa.

V. Wyniki kontroli

1. Dane ogólne

Opis stanu
faktycznego

W 2017 r. GOPS otrzymał środki pochodzące z dotacji celowej przyznanej Gminie z budżetu państwa na zadania zlecone w kwocie 5.820,8 tys. zł.

Kwoty dotacji przyznano na:

- świadczenia wychowawcze i ich obsługę (rozdział 85501) – 3.560,2 tys. zł (wykorzystano – 3.554,4 tys. zł);
- świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (rozdział 85502) – 2.260,6 tys. zł (wykorzystano – 2.203,6 tys. zł, w tym 197,9 tys. zł na świadczenia z funduszu alimentacyjnego i ich obsługę).

Ww. środki finansowe wykorzystano odpowiednio na:

- wypłatę świadczeń wychowawczych 435 rodzinom, dla 671 dzieci;
- wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego 29 rodzinom, dla 40 dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 78-93, 125-136)

2. Prawdliwość wykorzystania i rozliczenia dotacji

2.1 Środki dotacji w rozdziale 85501 z przeznaczeniem na świadczenia wychowawcze (wraz z obsługą) GOPS otrzymywał zgodnie ze składanym do PUW zapotrzebowaniem raz w miesiącu⁷, co zapewniło pełną i terminową realizację zadania dotyczącego wsparcia rodzin w ramach Programu *Rodzina 500 plus* (w tym 53,3 tys. zł na obsługę wypłaty świadczeń). Z dotacji (29,4 tys. zł) dofinansowano wynagrodzenie osobowe pracowników zajmujących się obsługą tych świadczeń.

Otrzymane środki dotacji w rozdziale 85502 zapewniły wypłatę należnych świadczeń (192,0 tys. zł) oraz pokryły część wydatków związanych z ich obsługą (5,9 tys. zł), tj. część wynagrodzenia pracownika wraz z pochodnymi realizującego to zadanie (5,2 tys. zł), zakup usług oraz licencji na korzystanie z oprogramowania do obsługi funduszu alimentacyjnego. Dofinansowaniem zadania ze środków własnych (4,1 tys. zł) objęto część wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz dodatkowego wynagrodzenia pracowników GOPS realizujących zadanie.

(dowód: akta kontroli str. 91-141, 191-192, 252-254, 414)

GOPS występował w 2017 r. do Wojewody Pomorskiego o przekazanie kwot dotacji w rozdziałach 85501 i 85502 zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem⁸. Wnioski dotyczące rozdziału 85501 składane były do PUW raz w miesiącu, w terminie określonym przez dysponenta tych środków (do 2. dnia każdego miesiąca). GOPS otrzymywał środki dotacji na ww. zadania w kwotach wnioskowanych przez Kierownika GOPS.

W trakcie 2017 r. GOPS dwukrotnie występował do Wojewody Pomorskiego o zwiększenie kwot dotacji w rozdziale 85501⁹ (łącznie o kwotę 750,2 tys. zł), gdyż przyznana dotacja nie zapewniała realizacji zadań do końca roku. GOPS otrzymał 560,2 tys. zł, co nie spowodowało żadnych skutków i pozwalało na realizację zadań. W przypadku rozdziału 85502 (w zakresie funduszu alimentacyjnego), GOPS

⁷ W miesiącu grudniu 2017 r. zapotrzebowanie na środki nie było składane, Wojewoda Pomorski przekazał środki w kwocie do wysokości planu finansowego.

⁸ W GOPS nie było opracowanego harmonogramu przekazywania środków.

⁹ W dniach: 27 lipca 2017 r. o kwotę 610,0 tys. zł, 3 listopada 2017 r. o kwotę 140,2 tys. zł.

wystąpił raz¹⁰ do Wojewody Pomorskiego o zwiększenie kwoty dotacji o 20,2 tys. zł i w tej wysokości środki otrzymał.

Dotacje w ww. rozdziałach GOPS otrzymywał w terminie od 16 do 29 dni od złożonego w PUW zapotrzebowania, oraz w terminie od 1 do 7 dni od wpływu dotacji na rachunek budżetu Gminy, co umożliwiało terminowe wykonywanie zadań.

(dowód: akta kontroli str. 156-172, 257-283)

2.2. W 2017 r. do GOPS wpłynęło 49 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego – 4 rozpatrzone negatywnie¹¹, oraz ogółem 473 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego (11 rozpatrzonych negatywnie)¹², z tego 70 wniosków złożonych do 30 września 2017 r. w ramach I okresu świadczeniowego i 403 wnioski dotyczące nowego okresu świadczeniowego (od 1 października 2017 r. do 30 września 2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 236-251, 255-306)

2.2.1. Badanie przeprowadzonych 15 postępowań w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego – zakończonych wydaniem decyzji przyznających te świadczenia, na podstawie których dokonano ich wypłaty (ogółem 63 świadczenia na łączną kwotę 28,3 tys. zł) wykazało, że:

- wnioski o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego zawierały dane wymagane art. 15 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- do wniosków załączono wszystkie niezbędne dokumenty (m.in. odpowiednie oświadczenia, zaświadczenia, orzeczenia sądu zasądzającego alimenty), o których mowa w art. 15 ust. 4 ww. ustawy oraz w przepisach §§ 3-5 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia alimentacyjnego¹³;
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznano osobom uprawnionym do tych świadczeń na podstawie art. 9 ust. 1 ww. ustawy;
- przyznania i wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego dokonano na rzecz osób, których dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał 725 zł (art. 9 ust. 2 ww. ustawy);
- wysokość przyznanych i wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie przekraczała 500 zł, zgodnie z art. 10 ust. 1 ww. ustawy;
- decyzje o przyznaniu świadczeń wydano z zachowaniem wymogów wynikających z art. 107 kpa¹⁴;
- ustalenie prawa do świadczenia i jego wypłata, w siedmiu przypadkach odbyły się w terminach zgodnych z określonymi w art. 20 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w dwóch przypadkach – niezgodnie z tym przepisem;
- decyzje podpisane były przez Kierownika GOPS¹⁵;
- wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego dokonywano w terminach¹⁶ i w kwotach określonych w decyzjach.

(dowód: akta kontroli str. 13, 19, 236-251, 257-265)

¹⁰ W dniu 12 października 2017 r. o kwotę 100,0 tys. zł, w tym 20,2 tys. zł na fundusz alimentacyjny).

¹¹ Z powodu przekroczenia kryterium dochodowego.

¹² Z powodu niespełnienia kryterium dochodowego.

¹³ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia alimentacyjnego (Dz. U. poz. 1467).

¹⁴ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, ze zm.).

¹⁵ Wydane przez Wójta Gminy pełnomocnictwo z dnia 8 listopada 2010 r. i upoważnienie z dnia 1 kwietnia 2016 r.

¹⁶ HARMONOGRAM WYPŁAT OBOWIĄZUJĄCY W 2017 ROKU: 27.01.2017r., 24.02.2017 r., 28.03.2017 r., 26.04.2017 r., 29.05.2017 r., 27.06.2017 r., 28.07.2017 r., 28.08.2017 r., 27.09.2017 r., 27.10.2017 r., 28.11.2017 r., 15.12.2017 r.

2.2.2. Badanie 40 przeprowadzonych w 2017 r. postępowań w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń wychowawczych, zakończonych wydaniem decyzji przyznających te świadczenia¹⁷, na podstawie których dokonano wypłaty (330 świadczeń na łączną kwotę 163,3 tys. zł) wykazało, że:

- wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego zawierały dane wymagane art. 13 ust. 3 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- do wniosków dołączono wszystkie niezbędne dokumenty (m.in. odpowiednie oświadczenia, zaświadczenia, orzeczenia sądu orzekające rozwód), o których mowa w art. 13 ust. 4 ww. ustawy i § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego¹⁸;
- świadczenia wychowawcze przyznano osobom uprawnionym do tych świadczeń na podstawie art. 4 ust. 2 i 3 ww. ustawy, w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie (w 13 przypadkach przyznano świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko z uwagi na spełnianie warunku określonego w art. 5 ust. 3 ustawy, tj. dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł);
- prawo do świadczenia wychowawczego ustalono począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, do dnia 30 września roku następnego, nie wcześniej niż od dnia urodzenia się dziecka, zgodnie z art. 18 ust. 2 ww. ustawy, a także do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia, zgodnie z art. 4 ust. 3 ww. ustawy;
- decyzje o przyznaniu świadczeń spełniały wymogi wynikające z art. 107 kpa¹⁹;
- ustalenie prawa do świadczenia i jego wypłata, odbyły się w terminach zgodnych z określonymi w art. 21 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- decyzje podpisane były przez osobę upoważnioną, tj. Kierownika GOPS²⁰;
- wypłat świadczeń wychowawczych dokonywano w terminach²¹ i kwotach określonych w decyzjach.

(dowód: akta kontroli str. 266-306, 416-432)

2.3. Dotację w rozdziale 85501 otrzymaną w kwocie 3.560,2 tys. zł wykorzystano na wypłatę świadczeń wychowawczych (3.501,1 tys. zł) i ich obsługę (53,3 tys. zł)²². GOPS obliczał i rozliczał koszty obsługi świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 29 ust. 3 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, w wysokości 53,3 tys. zł, co stanowiło 1,5% kwoty ogółem wykorzystanej dotacji²³ (wraz z kosztami obsługi) zamiast, zgodnie z art. 29 ust. 4 ww. ustawy, w wysokości 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenia wychowawcze (bez części dotacji na koszty obsługi).

Kierownik GOPS wyjaśniła, że wyliczenie 1,5% kosztów obsługi świadczeń wychowawczych od kwoty wykorzystanej dotacji wynika z błędnego zinterpretowania przepisu art. 29 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy

¹⁷ W tym losowo wybranych 20 wniosków złożonych do 30 września 2017 r. o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w ramach I okresu świadczeniowego i losowo wybranych 20 wniosków złożonych od 1 sierpnia 2017 r. (nowy okres świadczeniowy).

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustaleniu prawa do świadczenia wychowawczego (Dz. U. poz. 1465).

¹⁹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. Z 2017 r. poz.1257, ze zm.)

²⁰ Wydane przez Wójta Gminy Pełnomocnictwo z dnia 8 listopada 2010 r. i Upoważnienie z dnia 1 kwietnia 2016 r.

²¹ HARMONOGRAM WYPŁAT OBOWIĄZUJĄCY W 2017 ROKU: 27.01.2017r., 24.02.2017 r., 28.03.2017 r., 26.04.2017 r., 29.05.2017 r., 27.06.2017 r., 28.07.2017 r., 28.08.2017 r., 27.09.2017 r., 27.10.2017 r., 28.11.2017 r., 15.12.2017 r.

²² Koszty obsługi świadczeń wychowawczych, zgodnie z art. 52 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, wynoszą 1,5% otrzymanej dotacji na ww. zadanie.

²³ 3.554,4 tys. zł x 1,5%.

państwa w wychowaniu dzieci i obliczenia kosztów obsługi od kwoty faktycznie wykorzystanej na realizację świadczeń wychowawczych. Nadmienila również, że wyliczając kwotę kosztów obsługi kierowano się pismem Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego²⁴, w którym określono sposób liczenia kosztów obsługi od „kwoty świadczeń”, co zostało zinterpretowane przez GOPS jako kwota świadczeń wypłaconych.

W piśmie Wojewody Pomorskiego kierowanym do kierowników ośrodków pomocy społecznej województwa pomorskiego oraz w piśmie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej²⁵, przedstawiono metodologię liczenia kosztów obsługi, wskazując, że koszty obsługi świadczeń wychowawczych liczone są od całości otrzymanej dotacji (obejmującej kwotę świadczeń i koszty obsługi).

W ramach Programu *Rodzina 500 plus* prawo do świadczenia wychowawczego dotyczyło w 2017 r. o 7% więcej dzieci niż w roku 2016. Przyczyną zwiększenia się tej liczby dzieci był większy przyrost naturalny, napływ nowych mieszkańców do Gminy, a także gorsza sytuacja bytowa rodzin.

Niewykorzystane środki dotacji w ww. rozdziale w kwocie 5,8 tys. zł GOPS przekazał w dniu 31 grudnia 2017 r. na rachunek budżetu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 78-84, 91-176, 252-256, 266-283, 308-408)

Dotację w rozdziale 85502 otrzymaną w kwocie 200,2 tys. zł wykorzystano w kwocie 197,9 tys. zł (wraz z kosztami obsługi) na wypłatę zasiłków dla 40 dzieci w 29 rodzinach. W kontrolowanym okresie wypłacono łącznie z funduszu alimentacyjnego 440 świadczeń.

Niewykorzystane środki dotacji w ww. rozdziale w kwocie 2,3 tys. zł GOPS przekazał w dniu 31 grudnia 2017 r. na rachunek budżetu Gminy.

Kwota dotacji wykorzystanej w 2017 r. na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz na koszty ich obsługi zmniejszyła się w porównaniu do roku 2016²⁶ o 4,7% (tj. odpowiednio o: 9,4 tys. zł i 0,4 tys. zł). Według wyjaśnień Kierownika GOPS – przyczyną tego była mniejsza liczba złożonych wniosków o przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz mniejsza liczba wydanych decyzji przyznających prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 78-84, 91-172, 252-265)

2.4. W 2017 r. Kierownik GOPS oceniał realizację zadań z zakresu świadczeń wychowawczych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego przede wszystkim poprzez bieżącą analizę m.in. w zakresie liczby złożonych wniosków podlegających weryfikacji, liczby świadczeń, wydanych decyzji, a także poprzez analizę sprawozdań z wykonania ww. zadań. Wyniki tych analiz służyły do określania potrzeb finansowych na realizację w przyszłości zadań z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawczego, a także stanowiły podstawę do ustalenia ostatecznej kwoty dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 255-283, 391-408)

2.5. Stan należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami na koniec 2017 r. wyniósł 45,9 tys. zł i był niższy o 20,8 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec 2016 r. (66,7 tys. zł).

²⁴ Nr PS-II.3111.10.2016 DŁ z dnia 17 listopada 2016 r.

²⁵ Pismo Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku nr PS-II.3111.10.2016.DŁ z 17 listopada 2016 r. i pismo Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nr DSR-III.820.2.13.2016.KG z 18 listopada 2016 r.

²⁶ Kwota wykorzystanej w 2016 r. dotacji na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosła 201,4 tys. zł, a na koszty obsługi - 6,3 tys. zł.

W 2016 r. wysokość świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wyniosła 201,4 tys. zł, zaś kwota zwróconych należności z tytułu wypłaconych świadczeń – 52,0 tys. zł, co stanowiło 25,8% kwoty ogółem wypłaconych w tym roku świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 125, 141)

Badanie działań podjętych w 2017 r. przez GOPS na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów wobec pięciu wybranych dłużników alimentacyjnych w wyniku otrzymania wniosków od organów właściwych wierzycieli wykazało, że :

- we wszystkich przypadkach w terminie od 15 do 5 miesięcy od daty wpływu wniosku wezwano dłużnika celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego,
- w trzech przypadkach przeprowadzono z dłużnikiem alimentacyjnym wywiad i odebrano oświadczenie majątkowe, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ww. ustawy na wzorach stanowiących załącznik nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego oraz wzoru oświadczenia majątkowego dłużnika alimentacyjnego²⁷ (w trzech przypadkach), ustalano miejsce pobytu dłużnika (w trzech przypadkach), do dnia 26 lutego 2018 r. nie przeprowadzono wywiadu (w dwóch przypadkach²⁸);
- po przeprowadzeniu wywiadu alimentacyjnego i odebraniu oświadczenia majątkowego od dłużnika (w trzech przypadkach), przesłano do komornika sądowego informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, a także do organu właściwego wierzyciela o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego (obowiązki określone odpowiednio w art. 5 ust. 1 i art. 6 ww. ustawy);
- we dwóch przypadkach wniosek złożony w 2017 r. był kolejnym wnioskiem wobec tego samego dłużnika alimentacyjnego (w rozumieniu art. 5a ust. 1 ww. ustawy);
- w trzech przypadkach wszczęto postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych i wydano dwie decyzje, gdyż jeden dłużnik przedłożył umowę o zatrudnieniu, a drugi dłużnik po wydaniu decyzji złożył oświadczenie i kartę bezrobotnego o zarejestrowaniu się w Powiatowym Urzędzie Pracy;
- w jednym przypadku złożono wniosek o ściganie dłużnika za przestępstwo określone w art. 299 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny²⁹, wystąpiono również do Starosty z wnioskiem o zatrzymanie prawa jazdy;
- zobowiązania dłużników alimentacyjnych we wszystkich przypadkach nie przekraczały okresu 6 miesięcy, więc nie informowano Biura Informacji Gospodarczej o ich zobowiązaniach.

(dowód: akta kontroli str. 230-235)

2.6. Jednostkowe sprawozdanie budżetowe GOPS Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za IV kwartał 2017 r. zostało sporządzone dla rozdziałów: 85501 i 85502 klasyfikacji budżetowej prawidłowo.

Wykazane w kolumnie „Wykonanie” tego sprawozdania zrealizowane przez GOPS kwoty wydatków w ww. rozdziałach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej prowadzonej w tej jednostce (zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra

²⁷ Dz. U. Nr 73, poz. 395.

²⁸ Dotyczy przyznania osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego decyzjami z: 4 października 2016 r. i 14 września 2016 r. (dwaj dłużnicy nie stawili się na wezwanie celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego).

²⁹ Dz.U. z 2017 r. poz.2204, ze zm.

Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³⁰ oraz § 19 ust. 4 pkt 2 załącznika nr 39 do ww. rozporządzenia).

Wykazane w kolumnie „Plan (po zmianach)” ww. sprawozdania planowane wydatki GOPS na zadania zlecone – finansowane z dotacji w rozdziałach: 85501 i 85502 – były zgodne z planem finansowym jednostki (zgodnie z § 19 ust. 4 pkt 1 załącznika nr 39 do ww. rozporządzenia).

Kwartalne sprawozdania Rb-50 przekazywane były przez GOPS do Urzędu Gminy w Smętowie Granicznym w wymaganych terminach, określonych w załączniku nr 44 do ww. rozporządzenia, tj. do 10. dnia miesiąca następującego po upływie kwartału (I, II i III), a za IV kwartał – do 31 stycznia 2018 r.³¹

(dowód: akta kontroli str. 95-140)

2.7. Kwartalne sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przekazywane były Wojewodzie Pomorskiemu w wymaganych terminach³², tj. do 15. dnia miesiąca następującego po upływie każdego kwartału³³.

(dowód: akta kontroli str. 307)

Miesięczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń wychowawczych, o których mowa w rozporządzeniach Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (z dnia 18 lutego 2016 r. oraz z dnia 28 września 2017 r.) w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego przekazywane były Wojewodzie Pomorskiemu w wymaganych terminach³⁴, tj. do 7. dnia miesiąca następującego po upływie każdego miesiąca, z wyjątkiem jednego (za listopad 2017 r.), które przekazano po tym terminie (11 grudnia 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 308-390, 409-412)

Ustalone
nieprawidłowości

1. Wydatek za usługi pocztowe w kwocie 849,08 zł został zaklasyfikowany w § 4210 „Zakup materiałów i wyposażenia” zamiast § 4300 „Zakup usług pozostałych”, tj. niezgodnie z załącznikiem nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.³⁵

Skutkiem powyższej nieprawidłowości było zawyżenie w rozdziale 85501 § 4210 i zaniżenie w rozdziale 85501 § 4300 o 849,08 zł kwot wykazanych w sprawozdaniu budżetowym Rb-50 za IV kwartał 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 177, 183-184, 186)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że zaksięgowanie zakupu usług pocztowych w kwocie 849,08 zł w rozdziale 85501 § 4210 spowodowane było pomyłką.

(dowód: akta kontroli str. 177, 193-195)

³⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.- rozporządzenie uchylone z dniem 13 stycznia 2018 r.

³¹ 10 kwietnia 2017 r., 6 lipca 2017 r., 9 października 2017 r. i 31 stycznia 2018 r.

³² Określonych w § 1 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. poz. 2324) – za I, II kwartał 2017 r. oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. poz. 1812) – za III i IV kwartał 2017 r.

³³ 18 kwietnia 2017 r. (dni 15-17 kwietnia 2017 r. przypadły w dniach wolnych od pracy w związku ze Świętami wielkanocnymi), 10 lipca 2017 r., 13 października 2017 r., 15 stycznia 2018 r.

³⁴ Określonych w i § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego (Dz. U. poz. 212, ze zm.), a następnie od dnia 1 października 2017 r., w § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego (Dz. U. poz. 1813).

³⁵ Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.

2. GOPS przeznaczył w 2017 r. na koszty obsługi świadczenia wychowawczego, o których mowa w art. 29 ust. 3 i 4 ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, kwotę 53.315,69 zł, co stanowiło 1,5% wykorzystanej dotacji ogółem w rozdziale 85501. Zgodnie z art. 29 ust. 4 ww. ustawy, koszty obsługi świadczeń oblicza się od kwoty dotacji otrzymanej. Zatem prawidłowo obliczona kwota (1,5% otrzymanej dotacji) wynosi 53.403,00 zł i jest o 87,31 zł wyższa od kwoty ustalonej przez GOPS. Środki dotacji w wysokości 87,31 zł uwzględnione zostały przez GOPS w kwocie niewykorzystanej i zwróconej na rachunek bankowy Gminy dotacji. Kierownik GOPS wyjaśniła, że wyliczenie 1,5% kosztów obsługi świadczeń wychowawczych od kwoty wykorzystanej dotacji wynika z błędnego zinterpretowania przepisu art. 29 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2017 r., poz. 1851 ze zm.) i obliczenia kosztów obsługi od kwoty faktycznie wykorzystanej na realizację świadczeń wychowawczych. Nadmienila również, że wyliczając kwotę kosztów obsługi kierowano się pismem Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego³⁶, w którym określono sposób liczenia kosztów obsługi od „kwoty świadczeń”, co zostało zinterpretowane przez GOPS jako kwota świadczeń wypłaconych.

NIK nie podziela takiej argumentacji, ponieważ wysokość dotacji udzielonej z budżetu państwa na koszty obsługi świadczeń wychowawczych nie jest uzależniona od rzeczywistych kosztów poniesionych przez Gminę na ich realizację. W związku z powyższym, poniesienie przez GOPS kosztów mniejszych niż 1,5% otrzymanej dotacji na te świadczenia nie skutkowało obowiązkiem zwrotu do budżetu państwa ww. różnicy. Zatem, jeśli zadanie zostało wykonane w całości, to Gmina – niezależnie od tego, jakie były faktyczne koszty wykonania zadania, nie była zobowiązana do zwrotu dotacji. Należy dodać, że realizacja w pełni tego zadania w 2017 r. wymagała jego dofinansowania środkami własnymi Gminy w kwocie 20,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 173-175, 252-254)

3. Z czterodniowym opóźnieniem (11 grudnia 2017 r.) przekazano Wojewodzie Pomorskiemu sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń wychowawczych za miesiąc listopad 2017 r. Termin przekazywania tych sprawozdań (do dnia 7. dnia miesiąca następującego po upływie każdego miesiąca) określono w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego.

Starszy inspektor ds. świadczeń wyjaśniła, że powodem powyższego opóźnienia w przekazaniu Wojewodzie Pomorskiemu sprawozdania było:

- przygotowywanie się do planowanej na 11 grudnia 2017 r. kontroli z zakresu świadczeń rodzinnych przez pracowników Wydziału Polityki Społecznej PUW;
- przejęcie całości spraw z zakresu: świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, świadczeń wychowawczych oraz Karty dużej rodziny, w związku z rezygnacją z pracy pracownika wcześniej przyuczanego do powyższych zadań;
- przygotowanie list wypłat dodatków mieszkaniowych (termin wypłat upływał 8 grudnia 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 371-375, 409-412)

³⁶ Nr PS-II.3111.10.2016 DŁ z dnia 17 listopada 2016 r.

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁷, wnosi o:

- 1) klasyfikowanie poniesionych wydatków zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych;
- 2) ustalanie kosztów obsługi świadczenia wychowawczego zgodnie z art. 29 ust. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- 3) terminowe przekazywanie Wojewodzie Pomorskiemu sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczeń wychowawczych.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o wykonaniu
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o wykonaniu wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 23 marca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

2 up.

WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

w Gdańsku
Teresa Sawicka

podpis

Kontroler

Krzysztof Holli
specjalista kontroli państwowej

Holli

podpis

³⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

